

Khi huyết mạch trở thành điểm chấp thủ: Từ đảo Kharg đến vòng xoáy bất an toàn cầu

ISSN: 2734-9195

12:05 21/03/2026

Liệu chúng ta đang thực sự tìm kiếm sự an toàn, hay chỉ đang cố giữ lấy những điều mà chính chúng làm ta bất an?

Lời tòa soạn

*Trong dòng chảy thời sự **quốc tế**, có những sự kiện tưởng chừng thuần túy kinh tế - chính trị, nhưng khi được soi chiếu dưới lăng kính Phật học, lại mở ra những tầng ý nghĩa sâu xa về tâm thức con người và cách thế giới vận hành.*

*Bài viết dưới đây, từ câu chuyện về đảo Kharg - một trung tâm xuất khẩu dầu mỏ chiến lược của Iran, không chỉ phản ánh những biến động địa chính trị, mà còn gợi mở cách nhìn khác: khi nỗi sợ **mất mát** và tâm lý **chấp thủ** trở thành nền tảng vận hành, thì bất an không còn là hệ quả ngẫu nhiên, mà là điều tất yếu.*

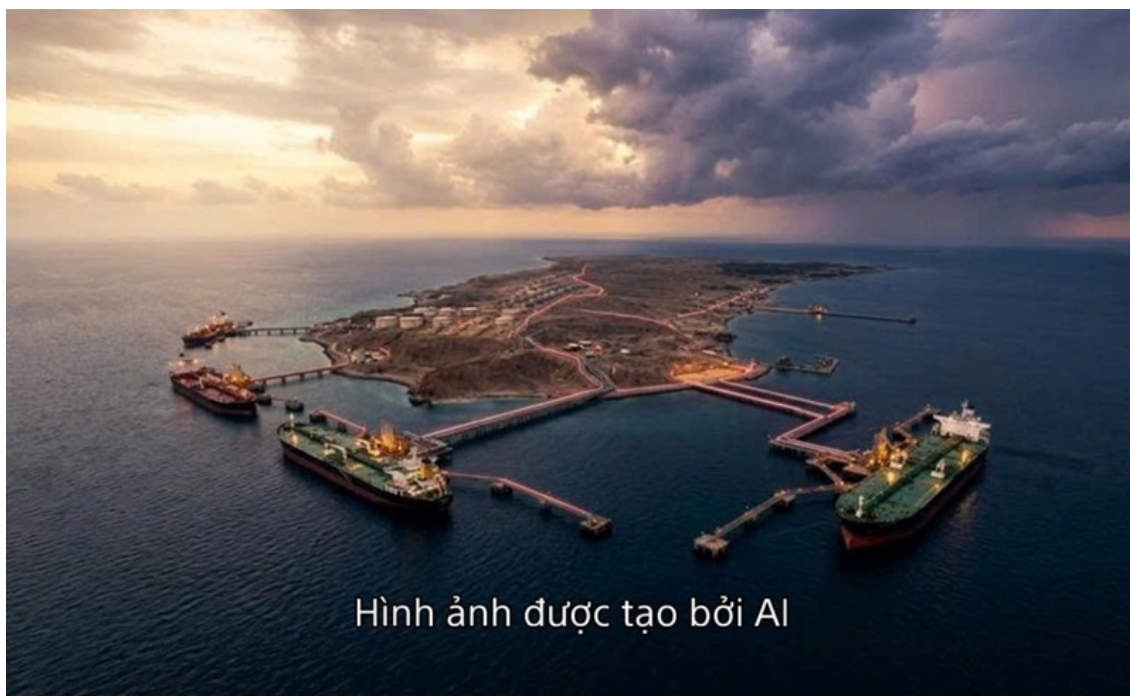
Một hòn đảo nhỏ giữa Vịnh Ba Tư, nhưng lại gánh trên mình phần lớn sinh mệnh kinh tế của một quốc gia. Đảo Kharg không chỉ là “huyết mạch” năng lượng của Iran, mà còn là điểm hội tụ của những nỗi sợ, những toan tính và những phản ứng dây chuyền có thể lan rộng ra toàn cầu. Khi sự sống còn được đặt vào một điểm, liệu chính điểm ấy có trở thành nguồn gốc của bất an?

Có những điểm nhỏ mang trọng lượng của cả một quốc gia

Trong thế giới hiện đại, có những nơi mà ý nghĩa của chúng không nằm ở kích thước địa lý, mà ở vai trò trong cấu trúc sinh tồn của một quốc gia. Những điểm ấy, tuy nhỏ bé trên bản đồ, nhưng lại là nơi hội tụ của những dòng chảy kinh tế, chính trị và an ninh.

Đảo Kharg của Iran là một ví dụ điển hình. Từ góc nhìn thông thường, đó chỉ là một trung tâm xuất khẩu dầu mỏ. Nhưng từ góc nhìn sâu hơn, đó là một “điểm

tự sinh tồn”, nơi sự ổn định hay đổ vỡ của cả một hệ thống có thể bắt đầu.

Hình ảnh được tạo bởi AI

Khi một quốc gia đặt trọng lượng của mình lên một điểm, thì chính điểm ấy không còn là một phần của hệ thống, mà trở thành nơi gánh toàn bộ hệ quả của hệ thống.

[Khi mọi thứ dồn về một chỗ, thì chính chỗ ấy trở thành nơi khởi sinh của bất an].

Theo các phân tích quốc tế, đảo Kharg đảm nhận phần lớn hoạt động xuất khẩu dầu mỏ của Iran, trở thành mắt xích không thể thay thế trong chuỗi cung ứng năng lượng của quốc gia này.

Trong bối cảnh chịu nhiều áp lực từ bên ngoài, vai trò của Kharg càng được đẩy lên mức sống còn. Mọi sự gián đoạn tại đây không chỉ ảnh hưởng đến nội tại Iran, mà còn có thể tạo ra những cú sốc lan tỏa tới thị trường năng lượng toàn cầu.

Khi một điểm trở thành “huyết mạch”, thì sự thông suốt nơi đó đồng nghĩa với sự sống, còn sự gián đoạn lại mang ý nghĩa như một nguy cơ đứt gãy.

[Nơi nào được xem là “không thể mất”, nơi đó đã bắt đầu gieo mầm của nỗi sợ].

Khi “huyết mạch” trở thành đối tượng của chấp thủ

Trong Phật học, chấp thủ không chỉ là sự nắm giữ, mà là sự đồng nhất bản thân với đối tượng đang nắm giữ. Khi còn chấp, con người sẽ xem đối tượng ấy như điều kiện không thể thiếu cho sự tồn tại của mình.

Nếu nhìn theo hướng này, Kharg không chỉ là một tài sản chiến lược, mà đã trở thành một phần của “cái tôi tập thể”. Mất Kharg không còn đơn thuần là mất một cơ sở hạ tầng, mà là mất đi cảm giác an toàn.

Hình ảnh được tạo bởi AI

Kharg không chỉ là tài sản chiến lược, mà còn là “đối tượng của chấp thủ tập thể”. Khi một quốc gia đặt sinh mệnh kinh tế của mình vào một điểm duy nhất, điều đó đồng nghĩa với việc:

- + Sự ổn định phụ thuộc vào một yếu tố
- + Sự an toàn gắn chặt với một địa điểm
- + Và mọi nguy cơ đều hội tụ về một điểm dễ tổn thương.

Chính tại điểm này, một thực thể vật lý đã được nâng lên thành một đối tượng tâm lý. Và khi đó, mọi biến động liên quan đến nó đều mang theo sức nặng vượt xa giá trị ban đầu.

[Khi ta xem một điều là “không thể thiếu”, ta cũng đồng thời trao cho nó quyền làm mình bất an].

Chấp thủ luôn đi cùng một hệ quả tự nhiên: **sợ hãi**. Khi còn bám víu, thì khả năng mất đi luôn hiện hữu, và chính khả năng ấy nuôi dưỡng trạng thái bất an.

Trong trường hợp của Kharg, nỗi sợ không chỉ mang tính giả định, mà gắn liền với những hệ quả có thể đo đếm: suy giảm nguồn thu, gián đoạn kinh tế, bất ổn xã hội.

Tuy nhiên, điều đáng chú ý không nằm ở bản thân nguy cơ, mà ở việc nguy cơ ấy luôn tồn tại trong nhận thức. Khi nỗi sợ trở thành nền tảng, mọi quyết định sau đó đều ít nhiều mang dấu ấn của nó.

[Không phải mất mát tạo ra sợ hãi, mà chính sự bám víu khiến mất mát trở nên đáng sợ].

Từ nỗi sợ đến phản ứng đối đầu

Khi nỗi sợ tích tụ đến một mức độ nhất định, sẽ chuyển hóa thành hành động. Một quốc gia trong trạng thái bất an sẽ có xu hướng gia tăng phòng vệ, củng cố năng lực răn đe và chủ động kiểm soát các nguy cơ.

Ở cấp độ chiến lược, những hành động này là hợp lý. Nhưng ở tầng sâu hơn, đó là biểu hiện của tâm thức đang tìm cách bảo vệ điều mà nó không thể buông bỏ.

Vấn đề nảy sinh khi các hành động phòng vệ của một bên lại bị bên khác diễn giải như mối đe dọa. Từ đó, một vòng phản ứng dây chuyền được kích hoạt và nỗi sợ bắt đầu lan rộng.

[Khi hành động xuất phát từ sợ hãi, đó dễ trở thành nguyên nhân cho nỗi sợ của người khác].

Một hòn đảo, nhiều tầng bất an của thế giới: Kharg không phải là ngoại lệ. Thế giới hiện đại được xây dựng trên vô số “điểm huyết mạch” tương tự: các tuyến vận tải chiến lược, các trung tâm năng lượng, các mắt xích trong chuỗi cung ứng toàn cầu.

Những cấu trúc này giúp tối ưu hóa hiệu quả, nhưng đồng thời cũng làm gia tăng mức độ phụ thuộc.

Điểm chung của chúng là:

- + Hiệu quả cao, nhưng dễ tổn thương
- + Tập trung lợi ích, nhưng cũng tập trung rủi ro.

Điều này đặt ra một nghịch lý: càng tối ưu hóa hệ thống, con người càng tạo ra những “điểm yếu tập trung”.

[Khi sự an toàn được xây trên những điểm mong manh, thì bất an trở thành điều khó tránh].

Vòng xoáy bất an: từ chấp thủ đến “nghiệp” tập thể

Từ góc nhìn Phật học, có thể nhận ra một chuỗi vận động mang tính lặp lại:

- + Chấp thủ → dẫn đến lo sợ.
- + Lo sợ → dẫn đến phòng vệ.
- + Phòng vệ → dẫn đến căng thẳng.
- + Căng thẳng → dẫn đến xung đột.

Và xung đột, một khi xảy ra, lại củng cố thêm nỗi sợ ban đầu.

Đây không chỉ là một vòng lặp logic, mà là một dạng “nghiệp lực tập thể”, nơi hành động của các bên liên tục tương tác và khuếch đại lẫn nhau.

[Khi nguyên nhân không được nhận diện, hệ quả sẽ lặp lại dưới những hình thức khác nhau].

Góc nhìn chính trị	Góc nhìn Phật học
Đảo Kharg là trung tâm dầu mỏ sống còn	Đối tượng của chấp thủ tập thể
Mất Kharg = khủng hoảng kinh tế	Mất chỗ bám = sinh lo sợ
Tăng cường phòng thủ, rắn đe	Phản ứng từ tâm bất an
Cạnh tranh, đối đầu chiến lược	Gia tăng nghiệp xung đột
Bảo vệ lợi ích quốc gia	Bảo vệ “cái tôi tập thể”

Bảng đối sánh: Từ góc nhìn chính trị đến chiều sâu Phật học

Thay lời kết: Khi bất an bắt đầu từ cách ta nắm giữ

Nhìn lại toàn bộ câu chuyện, có thể thấy rằng bất an không chỉ đến từ những mối đe dọa bên ngoài, mà còn bắt nguồn từ cách con người tổ chức sự an toàn của chính mình.

Khi sự sống còn được đặt vào một điểm duy nhất, thì chính điểm đó trở thành nơi tập trung của mọi lo âu. Và khi nỗi sợ chi phối nhận thức, thì mọi hành động, dù nhằm bảo vệ, cũng có thể vô tình nuôi dưỡng thêm bất ổn.

Đảo Kharg, vì thế, không chỉ là một vấn đề địa chính trị. Đó là tấm gương phản chiếu một quy luật quen thuộc: càng bám chặt vào điều gì, con người càng dễ bị điều đó chi phối.

“Không phải những “huyết mạch” mong manh làm thế giới bất an, mà chính là tâm thức đặt toàn bộ niềm tin vào chúng đã tạo ra bất an ấy”.

Câu hỏi đặt ra, không chỉ cho các quốc gia, mà cho mỗi người: *Liệu chúng ta đang thực sự tìm kiếm sự an toàn, hay chỉ đang cố giữ lấy những điều mà chính chúng làm ta bất an?*

Tác giả: **Thường Nguyên**

* **Chú thích:** Bài viết thể hiện góc nhìn riêng của tác giả.

Nội dung tham khảo: Bài viết “*Tại sao đảo Kharg lại mang ý nghĩa sống còn đối với Iran và nền kinh tế toàn cầu?*”. Nguồn link: <https://baoquoc.vn/tai-sao-dao-kharg-lai-mang-y-nghia-song-con-doi-voi-iran-va-nen-kinh-te-toan-cau-370673.html>